

Metody rachunkowe wykorzystane w analizach

Metodom analizy ekonomicznej poświęcono w literaturze sporo miejsca [T. Waśniewski: Metody analizy finansowej w przedsiębiorstwie, PWE, Warszawa 1989; L. Bednarski: Analiza finansowa przedsiębiorstwa przemysłowego, PWE, Warszawa 1989; E. Kurtys (red.): Analiza ekonomiczna przedsiębiorstw..., op. cit.];

J. Więckowski, Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie przemysłowym..., op. cit.]. Mimo to nie stanowią one zwartego zespołu metod. Jedną z nich jest fundament filozofii – metoda dialektyczna; inne mówią o kierunku badań zjawisk – metoda indukcji i dedukcji; jeszcze inne stanowią technikę wyliczeń wpływu określonych czynników na badane zjawisko – metoda funkcjonalna i metoda kolejnych podstawień.

W analizie ekonomicznej wykorzystuje się rozmaite miary statyczne jak: średnia, odchylenie standardowe, indeksy, warunek prawdopodobieństwa, rachunek optymalizacji itp. [H. Kassyh-Rokicka: Statystyka nie jest trudna – mierniki statyczne, PWE, Warszawa 1998, s. 28, 51, 73] Wykorzystanie w analizach metod ekonomiczno-matematycznych istotnie wzbogaca wiedzę o badaniu zjawisk gospodarczych w przedsiębiorstwie.

Stosowane w analizach metody rachunkowe pozwalają na realizację kilku czynników i pewnych warunków, pozwalają ocenić przyczynę odchylenia badanego zjawiska od przyjętego wzorca. Do metod rachunkowych należą: metoda podstawień łańcuchowych, metoda reszty, metoda funkcyjna, metoda podstawień krzyżowych i metoda różnic cząstkowych oraz metody wskaźnikowa, proporcjonalnego podziału odchylenia i logarytmiczna itp.

Metoda podstawień łańcuchowych jest prosta w stosowaniu,

jednak posiada pewne elementy, które nie pozwalają jej wykorzystać w praktycznym działaniu. Czynniki wpływające na badane zjawisko muszą być wyrażone w postaci matematycznej tzn. iloczynu, ilorazu i sumy. W praktyce istnieje trudność w dobraniu takiego kompletu czynników, które by łączyły oddziaływanie wielkości odchyleń. Muszą być one jednorodne w swojej treści ekonomicznej. Wynik obliczeń w tej metodzie zależy przede wszystkim od zastosowania kolejności podstawień. Jeżeli jednak mamy do czynienia z kilkoma czynnikami ilościowymi, powstaje problem kolejności ich podstawienia, trzeba bowiem określić, który z czynników jest jako pierwszy podstawiony do obliczeń, a następnie zachować do końca obliczeń wcześniej ustaloną kolejność podstawienia. Metodę tę można stosować w badaniach analitycznych zależności zjawisk wpływających na przedsiębiorstwo.

Skróconym zapisem metody podstawień jest metoda różnicowania. Jej istota polega na tym, że do bazy podstawień wyrażanych za pomocą przyjętych do badań czynników, podstawia się różnicę między wielkością czynnika w okresie badanym i w okresie ubiegłym bądź według określonego planu.

Metoda reszty zalicza się do obliczeń wpływu dwóch czynników na badane zjawisko. Najczęściej stosuje się tę metodę do rozliczeń wpływu zmian wielkości zatrudnienia i wydajności pracy w danym przedsiębiorstwie do przyrostu produkcji. Metoda reszty pozwala na obliczenie wpływu poszczególnych czynników na zmiany badanego zjawiska, przy czym wpływ ostatniego czynnika jest różnicą między odchyleniem łącznym a wpływem innych czynników. Metoda ta opiera się na założeniu, że tempo zmian produkcji jest sumą tempa zmian czynników wpływających na jej zmiany, czyli tempa zmiany zatrudnienia w przedsiębiorstwie, tempa pracy i produktywności środków trwałych w przyroście produkcji.

Inną metodą jest **metoda różnic cząstkowych**, która polega na ustaleniu odchyleń cząstkowych wyrażających wpływ pojedynczego czynnika bądź wielu czynników oraz traktowaniu ich jako

oddzielne elementy przyczynowe. W tej metodzie otrzymuje się zawsze jednakowe wyniki, bez względu na kolejność podstawień poszczególnych czynników, co należy do zalet tej metody. Ponadto wydzielenie łącznych odchyleń w poszczególnych grupach czynników, pozwala na dokładniejsze zebranie przyczyn zmian określonego zjawiska gospodarczego.

Metoda wskaźnikowa podobnie jak metoda różnic cząstkowych, polega na obliczaniu odchyleń indywidualnych dla poszczególnych czynników oraz odchyleń łącznych dla kolejnych grup czynników (uwzględnia się jednak ich kolejność). Ich suma stanowi odchylenie łączne badanej wielkości ekonomicznej. Pracochłonność tej metody jest spora, a celowość obliczania czynników wpływających na badane zjawisko jest dyskusyjna.

Metoda funkcyjna różni się od poprzednich metod tym, że umożliwia otrzymanie jednoznacznych obliczeń, bez względu na kolejność podstawienia czynników wpływających na zmiany badanego zjawiska. Wadą tej metody jest jej duża pracochłonność związana z ustaleniem wyników obliczeń.

Jeszcze inną metodą jest **metoda podstawień krzyżowych**, polega ona najogólniej mówiąc na kolejnym przerzucaniu różnic badanych czynników poprzez średnie wielkości czynników pozostałych.

Reasumując trzeba podkreślić, że dotychczas nie została opracowana taka metoda, która pozwalałaby na całkowite dokładne rozliczenie odchyleń cząstkowych, w stosunku do przyjętych podstaw odniesienia.

Każda z zaprezentowanych metod podstawień łańcuchowych ma wady i zalety. Obliczanie poszczególnych czynników w odchyleniu cząstkowym nie stanowi bezpośredniej przesłanki do podejmowania decyzji, nie mają one również skutków finansowych w przedsiębiorstwie. Dopiero głębsze badania doprowadzają do ustalenia przyczyn wymagających podjęcia właściwych decyzji.

Jeśli szukają Państwo pomocy w napisaniu własnej pracy -

potrzebują Państwo fachowych konsultacji to polecamy stronę [pisanie prac](#) - profesjonalna pomoc w pisaniu prac w granicach prawa.